[ῃ] δεδόχθαι τῇ βουλῇ [τ]οὺ[ς προέδρους οἳ ἂν λ]
ἄχωσιν [π]ροεδρεύειν εἰς τὴν πρώ[την ἐκκλησία]
[ν] χρηματίσαι περὶ τούτων, γνώμην [δὲ ξυμβάλλε
[σ]θαι τῆς βουλῆς εἰς τὸν δῆμον ὅτι δο[κεῖ τῇ βο]
[υ]λῇ ἐπαινέσαι μὲν Πύθωνα Δημέου [. . . . . κ]
αἰ στεφανῶσαι αὐτὸν χρυσῷ στεφά[νῳ κατὰ τὸ]
[ν] νόμον εὐνοίας ἕνεκα καὶ φιλοτι[μίας τῆς πρὸ]
[ς τὴν βου]λὴν καὶ τὸν δῆμον· εἶναι [δὲ αὐτὸν Ἀθην]
[αῖον καὶ τοὺ]ς ἐγγόνους αὐτοῦ κ[αὶ εἶναι αὐτῷ]
[γράψασθαι φυ]λῆς καὶ δήμου καὶ [φρατρίας ἧς ἂν]
[βούληται· ἀνα]γράψαι δὲ τόδε [τὸ ψήφισμα τὸν γρ]
[αμματέα τοῦ δ]ήμου ἐν στή[λῃ λιθίνῃ καὶ στῆσ]
[αι ἐν ἀκροπόλε]ι· εἰς δ[ὲ τὴν ἀναγραφὴν τῆς στήλ]
[ης μερίσαι τοὺς ἐ]πὶ [τῇ διοικήσει ΔΔ (;) δραχμάς]

Τὸ τεμάχιον τοῦτο εἶνε προβούλευμα, δι' οὗ προτείνεται νὰ ἐπαινεθῇ μὲν καὶ στεφανωθῇ Πύθων ὁ Δημέου, νὰ ἀπονεμηθῇ δὲ αὐτῷ καὶ τοῖς ἐγγόνοις αὐτοῦ τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου Ἀθηναίου. Ὁ Πύθων οὗτος, οὗ τὸ ἐθνικὸν δὲν δυνάμεθα νὰ συμπληρώσωμεν (τὸ *Πλαταιέα* πληροῖ ἀκριβῶς τὸν κενὸν χῶρον), εἶνε ἡμῖν ἄλλοθεν ἄγνωστος. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀνακτέα περὶ τὸ τέλος τοῦ 4 αἰῶνος ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ 3 ὡς δηλοῦσι αἱ λέξεις *τοὺς ἐπὶ τῇ διοικήσει* (ἴδ. Reinach: Traité d'épigraphie grecque p. 315).

Ἐν Ἀθήναις, κατὰ Μάϊον τοῦ 1887.

ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΑΓΑΛΜΑΤΙΟΝ ΑΘΗΝΑΣ ΕΞ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

(Πίναξ 4).

Τὸ ἐν τῷ πίνακι 4 δημοσιευόμενον χαλκοῦν εἰδώλιον τῆς Ἀθηνᾶς εἶνε ἓν τῶν τελευταίων εὑρημάτων τῶν ἐν Ἀκροπόλει ἀνασκαφῶν. Ἀνευρέθη κατὰ τὸ βόρειον τεῖχος ἀκριβῶς ἔναντι τῆς βορείου τοῦ Ἐρεχθείου εἰσόδου εἰς βάθος 2 $^1/_2$ μέτρων ὑπὸ σπόνδυλον κίονος ἐντετειχισμένον. Πλησίον τούτου ἀνευρέθη καὶ ἀρχαϊκὸν ἄγαλμα λίθινον γυναικός, ὅμοιον, ὡς πρὸς τὸν τύπον, τοῖς πέρυσιν ἀνευρεθεῖσι. Τὸ ἀγαλμάτιον τοῦτο, ὅπερ, μὴ ἀφορῶντες εἰς τὸ ὁλοτελὲς τῆς μορφῆς, προσφορώτερον θὰ ἀπεκαλοῦμεν «διπλοῦν ἀνάγλυφον», ἀποτελεῖται ἐκ δύο λεπτῶν χαλκίνων πλακῶν, ὧν ἑκάστη, ἰδίᾳ εἰργασμένη οὖσα καὶ σφυρήλατος, εἰκονίζει οἱονεὶ ἐν ἀναγλύφῳ, τὴν ἐν καταγραφῇ τῆς Ἀθηνᾶς μορφήν. Αἱ δύο ἀναγεγλυμμέναι πλάκες αὗται, κεκολλημέναι οὖσαι καὶ διὰ λεπτῶν ἥλων ἐνιαχοῦ συνδεδεμέναι, συναποτελοῦσιν ὁλοτελὲς εἴδωλον, αὐτὴν τὴν Ἀθηνᾶν ὁλόκληρον καὶ ὁρατὴν ἑκατέρωθεν αὐτοτελῶς. Ἡ κατασκευὴ τοῦ ἀγαλματίου τούτου εἶνε, ὅσον ἡμῖν γνωστόν, πρωτοφανής· εἶνε ὅμως διδακτικὴ διὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἡ τοῦ σώματος παράστασις βαθμηδὸν ἀπετελέσθη μονομερῶς καὶ αὐτοτελῶς. Ἡ καταγραφὴν ἐν ἀναγλύφῳ ἀπεικόνισις τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἡ πρόχειρον καὶ κοινὸν πρότυπον ἔχουσα τὴν ἐπὶ ἀγγείων γραπτὴν παράστασιν τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς, ὤφειλε πρωϊαίτερον ν' ἀναπτυχθῇ καὶ τελειότερον νὰ ἐξασκηθῇ ἢ ἡ κυρίως ἀγαλματοποιία. Ἡ σύγκρισις τοῦ ἀναγεγλυμμένου, οὕτως εἰπεῖν, εἰδωλίου τούτου τῆς Ἀθηνᾶς πρὸς ἕτερα τῆς Ἀκροπόλεως χαλκᾶ ἀγαλμάτια τῆς αὐτῆς χρονικῆς περιόδου, ἀλλὰ κατὰ τὸν συνήθη τρόπον πεποιημένα, φανε-

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
26/09/2024 11:22:11 EEST - 3.149.239.225

ρὰν καθιστᾷ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ εἴδους τούτου τῆς τέχνης. Ἑκάστη τῶν ὄψεων τοῦ ἡμετέρου ἀγαλματίου ἀποδίδει ἐν θαυμαστῇ ἀκριβείᾳ καὶ λεπτότητι τὴν μορφὴν τῆς θεᾶς ἐν κινήσει, διὰ τῆς προβολῆς τοῦ δεξιοῦ ποδός, εἰκονισμένης. Τὸ βαρὺ καὶ ἀχάριστον τῶν ἀρχαϊκῶν μορφῶν λείπει πάντῃ σχεδὸν ἐν τῇ κομψῇ τῆς θεοῦ παραστάσει. Μόλις δὲ ὁ τόπος τῆς εὑρέσεως καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐλαφρὰ ἤδη τοῦ ἀρχαϊσμοῦ ἴχνη πείθουσιν ἡμᾶς, ὅτι τὸ πολύτιμον εὕρημα νὰ καταταχθῇ δέον εἰς τὰ τεχνουργήματα τῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης. Ἡ πρό τινος ἐν Ἀκροπόλει ἀνευρεθεῖσα χαλκῆ κεφαλὴ (ἴδε πίνακα 3 τοῦ παρόντος τεύχους) καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο εὕρημα μαρτυροῦσιν ἀνάπτυξιν ἐν τῇ τέχνῃ, οἵαν οὐδὲ νὰ φανταασθῇ τις κἂν θὰ ἐτόλμα πρότερον. Ἡ ἐν χαλκῷ τέχνη εἶχε προαχθῇ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, οὓς δυστυχῶς ἡ ἱστορία διὰ πυκνοῦ ἐκάλυψε σκότους, εἰς ἀληθῆ τέχνην, ὑπερβάλλουσαν τὴν σύγχρονον ἐπὶ τοῦ λίθου ἐξασκουμένην ὡς δῆλον καὶ ἐξ ἁπλῆς παραθέσεως τοῦ δημοσιευομένου ἀγαλματίου πρὸς τὸ ἀνάγλυφον τῆς Ἀκροπόλεως τὸ δημοσιευθὲν ἐν Ἀρχ. Ἐφημερίδι (1886, σ. 179 π. 9) τὸ εἰκονίζον ἐν παρεμφερεῖ παραστάσει τὴν Ἀθηνᾶν.

Ἐν τῷ πίνακι 4 δίδομεν τῆς Ἀθηνᾶς ἡμῶν διπλῆν εἰκόνα· ἑκατέρας δηλονότι τῶν ὄψεων αὐτῆς κατὰ τὰ $^2/_3$ τοῦ πραγματικοῦ μεγέθους, ἀπεικονίσαμεν δὲ καὶ ὄψιν αὐτῆς ἐν κατατομῇ, ἵνα δείκνυται τὸ πάχος τῶν δύο συγκεκολλημένων πλακῶν.

Ἐπὶ τῆς πρώτης τῶν ὄψεων, τῆς καὶ κυρίας οὔσης, ἅτε εἰκονιζούσης τὸ δεξιὸν ἅμα καὶ πρόσθιον τοῦ σώματος (δεδηλωμένοι εἰσὶν ἐπὶ τῆς ὄψεως ταύτης ἀμφότεροι οἱ μαστοὶ τοῦ στήθους) ἡ θεά, χιτῶνα φέρουσα, ἱμάτιον καὶ αἰγίδα φολιδωτήν, δι' ὄφεων κεκοσμημένην, προβαίνει ἠρέμα τὸν δεξιὸν βραχίονα κεκαμμένον κατὰ τὸν ἀγκῶνα ὑπὸ τὸ στῆθος ἔχουσα. Ἡ χείρ, ἐλαφρῶς ἠνεῳγμένη, ἔχει τὴν θέσιν χειρὸς κρατούσης φιάλην. Ἐπὶ τῆς δευτέρας τῶν ὄψεων, τῆς τὸ ἀριστερὸν καὶ τὸ ὄπισθεν τοῦ σώματος εἰκονιζούσης, ἡ αἰγὶς καταπίπτει μακρά, τὸ ἄνω τοῦ σώματος καὶ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα μέχρι τῆς χειρὸς καλύπτουσα. Ἡ ἄκρα χείρ, ἐξέχουσα ἀρχικῶς τοῦ σώματος, ἀπώλετο δυστυχῶς. Ἐκράτει δὲ αὕτη ἀντικείμενόν τι, οὗ τινος ἴχνος, ὡσεὶ αἰχμή, ὁρατὸν ἔτι τυγχάνει. Πιθανώτατα ἦτο τοῦτο τὸ κράνος, οὗ τινος τὸ ὁρατὸν λείψανον ἦτο ὁ λόφος. Ἐπὶ τῆς ὄψεως ταύτης, ἥτις εἶνε ἡ τὴν μείζονα φθορὰν ὑποστᾶσα, σώζονται ἔτι ἐπικεκολλημένα κατὰ τὸ στῆθος καὶ ἐπὶ τῆς αἰγίδος τεμάχια ξένων ἀντικειμένων, ἅτινα γειτνιάζοντα κατὰ τὴν πυρὰν τῷ εἰδωλίῳ (διότι ὑπέστη τοῦτο προφανέστατα τὴν ἐκ τοῦ πυρὸς ἐπήρειαν) καὶ συγκαέντα ἐπεκόλλησαν μετὰ τὴν πῆξιν στερεώτατα ἐπ' αὐτοῦ. Κατὰ τοὺς πόδας φαίνεται ὄγκος, ὡσεὶ ἧλος, ἐξ ἀργύρου ὅστις ὁμοίαν ἔχει ὑπάρξεως ἀφορμήν. Ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῶν ὄψεων, οὐδὲν τοιοῦτον φαίνεται ξένον τεμάχιον, καθόσον ἡ ὄψις αὕτη ἔκειτο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους προφυλαττομένη. Οἱ ἐνιαχοῦ φαινόμενοι σταγονοειδεῖς ὄγκοι, προῆλθον ἐκ τῆς ἐπιχρυσώσεως, ἥτις ὑπὸ τῆς καύσεως συνεπυκνοῦτο ἢ στάγδην ἀπέρρεεν.

Τὴν κόμην ἔχει ἡ θεὰ ἐρριμμένην ὄπισθεν καὶ διὰ ταινίας (κατὰ τὴν μίαν μόνην ὄψιν τὰ νῦν ὁρατῆς) δεδεμένην· ἔφερε δὲ καὶ διάδημα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ἡ κόμωσις εἶνε καὶ ἐπὶ τῶν δύο ὄψεων, ὡς εἰκός, ἡ αὐτή. Ἡ φαινομένη δὲ τὰ νῦν ἐπὶ τῆς δευτέρας ὄψεως διαφορά, προέκυψεν ἐκ τῆς κατὰ τὴν καῦσιν ἀπωλείας τεμαχίου τινὸς τῆς κεφαλῆς, ὅπερ ὁ τεχνίτης κατὰ τὴν ποίησιν τοῦ εἰδωλίου συνεκόλλησε, συμπληρώσας ἔλλειψίν τινα τῆς πλακός. Ἴσως δὲ καὶ ἡ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς ὀπὴ ἦτο προωρισμένη δι' ἧλον, ὅστις συνεκράτει τὸ ἐπιπρόσθετον τεμάχιον. Ὁμοίως παρὰ τοὺς πόδας τρεῖς μικροὶ ἧλοι δηλοῦσιν ὅτι τὸ ἐλλεῖπον ἐκεῖ τεμάχιον τοῦ χιτῶνος διὰ τούτων συνεκρατεῖτο.

Τὸ ἀγαλμάτιον ἔχει ὕψος 0.37, ἐστηρίζετο δὲ δι' ἥλων, ὧν αἱ ὀπαὶ διακρίνονται ἐπὶ τῶν ποδῶν, ἐπὶ σκεύους τινός. Ἦτο ἐπίχρυσον ὁλοκλήρως· σώζεται δὲ τὰ νῦν ἔτι πολλαχοῦ ἡ χρύσωσις, ἀλλ' ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ τῆς αἰγίδος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ἀπριλίου 1887.

Β. Σταης

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
26/09/2024 11:22:11 EEST - 3.149.239.225

ΑΓΑΛΜΑΤΙΟΝ ΑΘΗΝΑΣ ΕΞ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

Λιθ. Κ. Γρυνάβου Αθήνησι

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
26/09/2024 11:22:11 EEST - 3.149.239.225